Dječji vrtić SMJEŠKO

VJEŽBE ZA RAZVOJ PREDVJEŠTINA ČITANJA I PISANJA

PREDVJEŠTINE ČITANJA I PISANJA

Iako su čitanje i pisanje vještine koje dijete uči u školskoj dobi, da bi ono moglo nesmetano učiti i usvajati određena znanja potrebno je prije polaska u školu, imati usvojene predčitačke vještine (uredan govorno-jezični razvoj, razvijena fonološka svjesnost, veza fonem-grafem) koje su preduvjet za kasniji razvoj čitalačkih vještina. Temelji za nesmetano usvajanje predvještina čitanja i pisanja podrazumijevaju uredan govorno-jezični razvoj, uredan razvoj pažnje, pamćenja, koncentracije, te auditivne i vizualne percepcije, važne za učenje čitanja i pisanja.

1. RIMA

a Raspoznavanje rime – pitate dijete rimuju li se riječi odnosno zvuče li isto, pa ponudite parove riječi od kojih se neke rimuju, a neke ne.

Primjeri rime:

SOL – GOL	SAT – BAT	JUHA – MUHA
VUK – LUK	ČEP – REP	FOKA – KOKA
RAK – MAK	KOS – NOS	PUMA – GUMA
NOJ – ROJ	VAL – ŠAL	TUNA – VUNA
BIK – PIK	DUH – PUH	ČELO – SELO
ŽIR – SIR	VILA – PILA	TAVA – KAVA
ROSA – KOSA	RODA – VODA	GLJIVA – ŠLJIVA
LICE – ŽICE	DUNJA – MUNJA	MIŠ – SLATKIŠ
ŠAPA – KAPA	MED – LED	SOVA – BOVA

b Izbacivanje uljeza u rimi – što ne zvuči isto / što se ne rimuje / dvije riječi se rimuju, a jedna je uljez

Primjeri:

kruh – doručak –duh
koštica – vještica – bundeva
rijeka –slap –kap
mikroskop – teleskop – dalekozor
telefon – avion – pilot
polica –knjige – stolica
značka –miš –mačka
žongler – paun –klaun
rak –kornjača –vlak
buba – truba –frula

mrav –tigar –lav
ptica –kuća –žlica
ruka –vrat –sat
pruga – vlak – duga
kamion – autobus –globus
lizaljke – bomboni - baloni
škare –jare – frizerka
top – stop –znak
kruna –kralj –tuna
kroasan – zec –perec

c Smišljanje rime: kaži mi koja se riječ rimuje sa:

nos - _____
vid - _____ itd.

Ako dijete smisli riječ koja nema značenje ali se rimuje sa zadanom riječi, prihvatite to kao točan odgovor npr. dijete kaže nos – *dos* i to je dobro jer uočava glasovno podudaranje u rimi.

2. RASTAVLJANJE REČENICE NA RIJEČI

Pomažemo djetetu da razlikuje riječi kao zasebne cjeline.
Možemo djetetu reći : idemo izbrojati riječi u rečenici – na primjer rečenicu *Marko brzo trči* rastavimo na riječi ovako – *Marko* (pauza) *brzo* (pauza) *trči* (pauza).
Možete lagano lupnuti olovkom u stol ili pljesnuti rukama ili brojati prstićima svaku riječ u rečenici. Možete reći djetetu da ćete govoriti kao roboti.

3. RASTAVLJANJE RIJEČI NA SLOGOVE I SLAGANJE RIJEČI IZ RASTAVLJENIH SLOGOVA

Kažete djetetu - sad ćemo riječi rastavljati na slogove na primjer stolica ima slogove sto –li-ca, marama ima slogove ma-ra-ma. Sad ti pokušaj rastaviti riječ papiga, kuća, maslina, pogača, gumica, selo, jela, muha, tigar,...

Jednosložne riječi kao što su pas, miš, kos i slično dajte za vježbu na kraju kad ste već uvježbali rastavljanje na slogove.

Kod sastavljanja riječi iz slogova možete reći djetetu: koja je to riječ kad spojiš

ma – čka	lju - bav
tram – vaj	pri- ja –te –lji -ca
če –tka	ško - la
pe –tak	

Slogove oblikujemo na način da je samoglasnik na kraju sloga osim kad je to teško izgovoriti kao npr. NE tra-**mv**aj nego tra**m** –vaj ili NE bu-**n**de-va nego bun-de-va

4. GLASOVNA ANALIZA I SINTEZA

Ova vježba odnosi se na rastavljanje riječi na glasove (analiza) i na spajanje glasova u riječ (sinteza).

Uvijek vježbamo i analizu i sintezu, a za početak je dobro vježbati na istim riječima.

Zatražimo od djeteta da kaže koja je to riječ kad spoji glasove : m – a – m – a. Nakon toga tražimo dijete da rastavi riječ mama na glasove. Dobro je koristiti slovaricu, odnosno slagati zadane riječi i smijati se greškama koje se znaju dogoditi. Pozitivno ozračje za vrijeme vježbanja ključno je ako su glasovna analiza i sinteza teške.

Dvosložne riječi kao što su ruka, noga, lice, peta, rame, maca, zeko, medo, sova, riba, koza, kosa, šuma, kiša, jelo dobre su za **početak** uvježbavanja.

Nakon jednostavnih dvosložnih riječi uvodimo jednostavne trosložne riječi kao što su papiga, jabuka, salata, malina, cipela, livada.

Pa na kraju jednosložne kao što su miš, sir, pas, njok i slično.

Vidi: http://os-jsizgorica-si.skole.hr/logoped?news_id=91

5. PONAVLJANJE REČENICA

Kroz zajedničko čitanje slikovnica možete tražiti dijete da ponavlja rečenice iz slikovnica za vama kako bi proširilo svoje verbalno pamćenje i bogatilo rječnik.

6. JEZIČNO IZRAŽAVANJE

Svakodnevni trenuci kao što su zajedničko čitanje ili komentiranje slikovnica, odlazak u trgovinu, pranje suđa trebaju biti popraćeni govorom jer poticanje govorno-jezičnog razvoja odvija se kontinuirano i svakodnevno. Promjena ritma govora, postavljanje pitanja (npr. tko, što radi, gdje, kakav je i slično), pjevanje kratkih ritmičnih pjesmica, gluma, oponašanje životinja blagotvorno utječe na govorni razvoj, a djetetu predstavlja zanimljivu igru i izaziva osjećaj ugode.

- pričajte djetetu priče i zajedno odigrajte priču (npr. Crvenkapicu – vi ste vuk, a dijete Crvenkapica) ili neka dijete vama ispriča priču – zamijenite uloge
- pjevajte pjesmice i čitajte brojalice u ritmu (Eci,peci, pec…)
- potičite dijete da gleda slikovnice, neka opisuje što se događa na slikama, neka imenuje predmete
- ne zahtijevajte da dijete za vama ponavlja (reci mačka, pas, …), radije neka govor bude dio spontane komunikacije

Da biste djetetu olakšali početno učenje čitanja i pisanja, vježbajte s njim:

- vidno razlikovanje *(uočavanje manjih razlika među predmetima, znakovima*)
  usvajanje vremenskih (*jučer - danas - sutra, prije - poslije*) i prostornih odnosa (*lijevo - desno, ispred – iza*
- usvajanje pojma broj - brojanjem predmeta (ne učenjem brojenja napamet), *igranjem društvenih igara*
- opće oblikovanje pojmova (zadaci kao: *što se sve može obući, što je sve potrebno za pojedino zanimanje, što sve ubrajamo u pokućstvo i sl.*)
- sposobnost klasifikacije (*koje domaće životinje poznaje, voće, vozila*) te razvrstavanje po klasama, hijerarhiji, svrstavanje predmeta prema boji, obliku, vrsti (pogodni predmeti za ovakve aktivnosti su *plodovi, školjke, lišće, dugmad, sličice..*

Za razvoj vještine pisanja važno je poticati razvoj grafomotoričke vještine. Neka dijete crta (paziti na hvat, tj. držanje olovke) modelira plastelin ili glinu, niže sitne kuglice na konac ili razne vezice, slaže puzzle i sl)

AKTIVNOSTI ZA RAZVOJ GRAFOMOTORIKE

- Crtanje kažiprstom po pijesku/brašnu
- Nizanje perlica na konac
- Formiranje loptica od papira
- Zakopčavanje/otkopčavanje gumbića
- Modeliranje plastelinom
- Bojanje unutar okvira
- Precrtavanje i rezanje različitih oblika
- Slikanje vodenim bojama/temperama
- Crtanje drvenim bojicama/olovkom
- Spajanje crtica/točkica prema predlošku na pravilan način
- Provlačenje trakica

Pripremila: Marina Grbić Malnar, mag pedagogije